

Mõnus päev iseendale

Aed on enam-vähem korras, pooled moosid keedetud... paras aeg lubada endale üks mõnus väljasõit oma aiandusliku silmaringi laiendamiseks.

Toreda päeva saab ise korraldada näiteks mõnes suuremas aiakeskuses. Lihtsalt jalutada seal ilma kindla ostusoovita ringi ja uurida taimi, kirjutada üles meeldima hakanud liigid ja sordid, unistada.

Sellisel külaskäigul saab ka hea ülevaate, millised taimed hetkel õitsevad. Ehk on just neid oma aeda vaja, et seal oleks igal ajal midagi, mis pilku püüaks.

Tark aiahuviline kasutab ära teemapäevad, mida suuremad aiakeskused suviti korraldavad. Seal kuuleb värskeimat infot uute sortide kohta ja saab proff-aednikelt kasulikke nõuandeid.

Üks mõnusamaid aiahuviliste kokkusaamise vorme on aga lillepäev, nagu seda juba teist aastat korraldab Nõrga talu Viljandi lähedal Metskülas. Suur kaunilt kujundatud maa-aed on kogu pika päeva huviliste päralt, perenaise saatel ekskurseerides saab põhjaliku ülevaate igast lillekesest, põõsast ja puust.

Ürituse boonuseks on võimalus lobiseda teiste n-ö aiahulludega, rääkida oma õnnestumistest ja nurjumistest ning panna kõrva taha teiste kogemusi. Kuuled üllatavaid nippe ja kavalusi, mida pole kirjas üheski õpikus ega käsiraamatus.

Sellisel päeval imed end tarkust ja ideid täis nagu käsn. Kõige tore-

dam on aga see, et saad terve hulga uusi hingesugulastest tutvavaid.

KAJA KURG

LUGEJA KÜSIB

Salajased söödikud sibulal

Pärast jaanipäeva ilmusid koos soojade ilmadega minu köögiviljadele kahjurid. Ühed neist söid sibulapealseid, nii et osa varsi oli kohati puruks näritud, siis jälle oli heledaid piklikke laike. Kes need sunnikud on ja millega neid tõrjuda?

Vastab
VÄINO PALLUM

Tõenäoliselt närisid sibulapealseid sibulakoi (*Acrolepia assectella*) röövikud. See kahjur tekitab varjatult torujate lehtede sisevõlvuses. Kahjustus avaldub lehtede välispinnal algul heledate kitsaste viirgudena, mis suunduvad ülevalt alla.

Kahjustuse süvenedes laienevad need valkjaiaks piklikeks laikudeks. Lehtede välimine pind on algul terve, s.o akensõöm. Paharettidele saab jälle lehtede lõhkilõikamisel. Siis on näha mõne millimeetri suuruseid kollakasvalgeid ussikesi ja laiguti näritud lehe sisevõlvust.

Vanemas kasvujärgus röövikud söövad lõpuks ära ka lehtede välise kattekoet. Puruks näritud lehed närbuvad ja kuivavad, bakterite kaasumisel mädanevad.

Sibulakoi röövikute kahjustus kestab ca kaks nädalat. Seejärel nukkuvad käävja kujuga kollakasrohelisteks, kuni 10 mm pikkused röövikud valkjajas võrgendis (kookonis) sibulapealsele või lähedalasuvatel umbrohtudel.

Teist põlvkonda rajavad liblikad ilmuvad nukkudest juulis. Nende röövikud talvituvad pärast täissõõmist nukuna mullas või taimejäätmel all. Mais kooruvad väikesed koiliblikad munevad juuni algul õhtuti umbes 0,4 mm suurused munad üheksa sibulapealsele alumisele osale või juurekaelale.

Üks isend teeb kuni sada muna. Röövikud kooruvad 5–7 päeva möödumisel ja tungivad lehekoosse. Soojal kevadel varakult ilmunud röövikud võivad kahjustada juba noori taimi, tungides nende juurekaela. Need taimed hävivad.

Sibulakoi paljunemiseks on soodne soe kuiv suvi. Tuultele varjatud

Sibulakoi röövikute (*Acrolepia assectella*) kahjustatud sibulapealsed.

kasvukohas võib kahjur palju pahanust teha.

NB! Sibulalehtede sisevõlvust võivad süüa ka sibula-peitkärsaka vagel-tõugud. Nendegi kahjustus avaldub heledate triipude ja piklike laikudega, kuid need on kitsamad ja korrapärasemad kui sibulakoi kahjustusel. Peitkärsaka korral on lehtedel algul 1–2 mm suurused valkjad augukesed – mardika näritud munemisaugud.

Kahjurite ärahoidmiseks kasvatage sibulat tuultele avatud aiaosas. Vahe-tage igal aastal kasvukohta ja hoidke maa umbrohuvaba. Perioodiliselt kobestage mulda taimede ümber ning jälgige pealseid.

Kahjurikäikudega lehetipud lõigake kohe ära ja hävitage.

Pritsige sibulapealseid kahjurite munemise ajal korduvalt iga 5–6 päeva järel NeemAzal TS-iga (40–50 ml/10 l), tõrjevahend Nekoga, koirohu-, paiselehe- või võililleleotisega. Samuti võite sibulaid kasta korduvalt põldosjateega. Nendele tõrjehävitajatele lisage mägajati Contact (25 ml/10 l) või pastat RS (20–30 g/10 l).